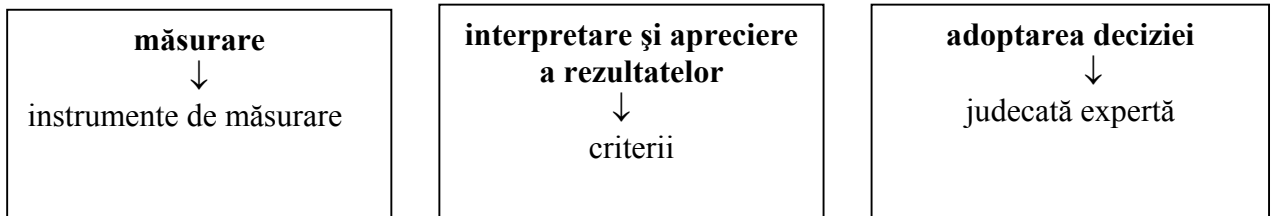

Luciana-Simona VELEA
Institutul de Științe ale Educației

EVALUAREA

proces de colectare, prelucrare și interpretare a datelor obținute prin intermediul instrumentelor de evaluare, în scopul emiterii unei judecăți de valoare asupra rezultatelor sau în scopul adoptării unor decizii.

înseamnă

FUNCȚIILE EVALUĂRII

Funcții generale	Funcția diagnostică Funcția de prognoză Funcția de selecție Funcția de certificare
Funcții specifice	la nivelul cursantului la nivelul formatorului

TIPURI DE EVALUARE

Criterii	Evaluare inițială	Evaluare continuă	Evaluare sumativă
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Când se realizează? ◆ În ce scop? ◆ Cine o realizează? ◆ Frecvența colectării datelor ◆ Ce rezultate vizează? 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ în faza inițială ◆ cunoașterea nivelului de la care se pornește ◆ evaluator intern (aceeași persoană care a realizat procesul - formatorul) ◆ la început (rar) 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ pe tot parcursul desfășurării programului de formare; ◆ ameliorare /îmbunătățire a activității și a rezultatelor ◆ optimizarea pe parcurs a programului de formare ◆ evaluator intern (formatorul) ◆ frecvent ◆ rezultate parțiale(anticipă/ofere garanții pentru rezultatele finale) 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ la finalul unei sesiuni/modul; ◆ acreditare/ decizie; ameliorare a activității viitoare ◆ evaluator intern sau extern ◆ la intervale mari de timp ◆ rezultate finale

Evaluare formală	Evaluare informală
<ul style="list-style-type: none"> ➤ presupune anumite criterii bine determinate ➤ este asociată cu evaluarea prin teste standardizate ➤ presupune un anumit nivel de expertiză a celui care o realizează <p>Avantaje este obiectivă</p> <p>Limite este mai costisitoare</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ se bazează pe criterii intuitive ➤ este asociată cu evaluarea prin teste proiectate de către formator, îndeosebi cu utilizarea metodelor alternative de evaluare <p>Avantaje este mai puțin costisitoare</p> <p>Limite este mai subiectivă</p>

Evaluare internă	Evaluare externă
<p>➤ realizată de evaluator intern (cel care face acțiunea este și cel care o evaluează)</p> <p>Avantaje evaluatorul intern cunoaște mai bine particularitățile cursanților, este familiarizat cu contextul evaluatorul intern cunoaște mai bine evoluția întregului proces, punctele forte și punctele slabe</p> <p>Limite evaluatorul intern este preocupat de imagine evaluatorul intern este mai subiectiv, poate reacționa emoțional, îi pot scăpa unele variabile critice ale procesului didactic</p>	<p>➤ realizată de evaluator extern (cel care evaluează un proces nu a fost implicat în realizarea sa)</p> <p>Avantaje evaluatorul extern este neutru, mai obiectiv are credibilitate mai mare</p> <p>Limite evaluatorului extern îi sunt mai puțin accesibile informații contextuale, îi pot scăpa din vedere anumiți factori contextuali este mai costisitoare</p> <p>Obs. Credibilitatea nu este intrinsecă evaluării externe.</p>
Evaluare normativă	Evaluare criterială
<p>➤ performanța este raportată la norma de grup, la grupul de referință/de apartenență (media clasei); performanța este relativă în funcție de media grupului</p> <p>➤ face comparație între cursanți, îi ierarhizează (stabilește poziția unui individ în cadrul grupului)</p> <p>Avantaje este utilă când se dorește selecția unor cursanți, când locurile de acces sunt limitate</p> <p>Limite angajează competiția nu oferă informații reale despre realizările cursantului, ci informații cu valoare relativă; nu ia în considerare ritmurile individuale de învățare ale cursantului</p>	<p>➤ performanța este raportată la un criteriu absolut, la un standard; performanța este absolută, nu relativă;</p> <p>➤ evaluează succesul absolut în instruire</p> <p>Avantaje</p> <ul style="list-style-type: none"> • este utilă când interesează cunoștințele și deprinderile de bază, măsura în care cursantul este pregătit să treacă la o nouă etapă de formare • este utilă când se evaluează rezultate din aria atitudinilor, a opțiunilor individuale <p>Limite nu se pot stabili întotdeauna criterii riguroase de performanță sau obiective exprimate operațional</p>

METODE DE EVALUARE

Metode tradiționale	<ul style="list-style-type: none">- probe scrise- evaluare orală- probe practice
Metode complementare	<ul style="list-style-type: none">- observarea sistematică a comportamentului- interviul- investigația- proiectul- portofoliul- autoevaluarea

TIPURI DE ITEMI

ITEMI OBIECTIVI	Itemi cu alegere duală Itemi cu alegere multiplă Itemi de tip pereche
ITEMI SEMIOBIECTIVI	itemi cu răspuns scurt întrebări structurate
ITEMI SUBIECTIVI (CU RĂSPUNS DESCHIS)	itemi de tip rezolvare de probleme eseul

ITEMI CU ALEGERE MULTIPLĂ

Răspunsul corect este ales dintr-o listă de alternative. Acest tip de item este format din:

- premisă (enunțul);
- opțiuni (o listă de alternative);
- cheia (răspunsul corect);
- distractori (variantele de răspuns incorecte, dar plauzibile);

Recomandări pentru construirea itemilor cu alegere multiplă

1. premisa să fie clară, concisă și fără ambiguități;
2. evitarea utilizării negației în premisă; dacă, totuși se utilizează, negația se va sublinia;
3. opțiunile să fie plauzibile și paralele;
4. între alternative va figura un singur răspuns, fie el cel “corect” sau “cel mai bun”;
5. premisa să nu conțină elemente care să sugereze răspunsul corect;
6. lungimea alternativelor să nu furnizeze indicii privind răspunsul (este cunoscută tendința constructorilor de itemi de a formula alternativele corecte mai lungi);
7. răspunsurile vor fi amplasate aleator;
8. numărul de opțiuni este variabil: 3, 4 sau 5.
9. nu forțați formularea mai multor opțiuni, dacă, în mod firesc, premisa necesită doar trei.
10. evitarea utilizării printre opțiuni a expresiilor: *toate cele de mai sus* sau *nici unul de mai sus*.

ITEMI CU ALEGERE DUALĂ

Răspunsul corect este ales din două alternative: adevărat/fals, da/nu, corect/incorect, fapt/opinie, acord/dezacord etc.

RECOMANDĂRI PENTRU CONSTRUIREA ITEMILOR CU ALEGERE DUALĂ

1. evitarea enunțurilor cu caracter foarte general, ambigue sau dificil de înțeles;
2. evitarea enunțurilor nerelevante;
3. furnizarea unor indicații clare privind modalitatea de răspuns (încercuiește, bifează etc.);
4. evitarea introducerii a două sau mai multor idei într-un enunț (cu excepția situațiilor în care sunt implicate relații de tip cauză – efect);
5. evitarea enunțurilor lungi și complexe;
6. numărul enunțurilor adevărate sau false sau lungimea enunțurilor să nu furnizeze în mod neintenționat indicii care să faciliteze alegerea răspunsului corect;
7. eliminarea repetării unei părți dintr-un enunț comun mai multor itemi.

ITEMI DE TIP PERECHE

Solicită stabilirea unor corespondențe între informațiile distribuite pe două coloane. Informațiile din prima coloană se numesc premise, iar cele din a doua coloană reprezintă răspunsurile. Criteriul pe baza căruia se stabilește răspunsul corect este enunțat în instrucțiuni.

Recomandări pentru construirea itemilor de tip pereche

1. Numărul premiselor și cel al răspunsurilor trebuie să fie inegal. De obicei, numărul răspunsurilor este mai mare decât cel al premiselor (între 4 și 7);
2. În enunț se precizează dacă elementele din coloana răspunsurilor se vor folosi o singură dată, de mai multe ori sau niciodată.
3. Coloana din dreapta conține elementele cele mai multe.
4. Cel puțin într-una dintre coloane elementele sunt așezate după o anumită regulă (ordine alfabetică, numerică etc.)

ITEMI SEMIOBIECTIVI

ITEMI CU RĂSPUNS SCURT

Cursanții trebuie să formuleze răspunsul sub forma unei propoziții / frază, a unui cuvânt / număr / simbol sau să completeze o afirmație. Cerința este formulată sub formă de întrebare directă sau sub formă de întrebare incompletă.

Enunțul itemilor cu răspuns scurt poate fi formulat:

- ◆ printr-o întrebare

Ex. Care este formula chimică a apei?

- ◆ printr-o propoziție incompletă

Ex. Formula chimică a apei este

Recomandări pentru construirea itemilor cu răspuns scurt

- Spațiul liber pentru răspuns să nu sugereze dacă răspunsul constă într-un cuvânt sau mai multe.
- Itemul va fi astfel formulat încât să fie scurt și bine definit.
- În redactarea unui item de completat, nu se vor omite decât cuvintele cheie și nu mai mult de 1-2 cuvinte.

ÎNTREBĂRI STRUCTURATE

O întrebare structurată este formată din mai multe *subîntrebări*, legate între ele printr-un element comun.

Recomandări:

1. Întrebarea să ceară răspunsuri simple la început și să crească dificultatea acestora treptat.
2. Subîntrebările nu depind de răspunsul corect la celelalte subîntrebări.
3. Se va utiliza un număr mare de întrebări care cer răspunsuri relativ scurte.
4. Pentru a le permite cursanților să-și structureze mai bine răspunsurile se vor da indicații privind natura, forma, organizarea și lungimea răspunsului așteptat.

Evoluția teoriilor evaluării: de la măsurare, la evaluare

Evoluția concepțiilor despre evaluarea educațională parcurge, la sfârșitul secolului XX, momentele trecerii de la „cultura testării” la „cultura evaluării”, adică de la „măsurare” la evaluare „autentică”. Paradigma dominantă în anii 60-70 a acordat mare atenție măsurării, nevoii de precizie, soluția fiind formularea obiectivelor educaționale în termeni comportamentali, măsurabili, operaționali. Astfel, se considera că precizia în formularea obiectivelor reprezintă o premisă pentru obiectivitatea, validitatea și fidelitatea evaluării.

Abordările teoretice și metodologice au evoluat în ultimele decenii. Pornind de la întrebarea „*ce rezultate dorim să obținem în urma învățării?*” și de la analiza efectelor negative ale evaluării asupra curriculum-ului și activităților de formare, asupra formatorului și cursanților, s-a încercat o „re-proiectare” a evaluării. Teoreticienii nord-americani utilizează termenul de „evaluare autentică”, pentru a desemna această nouă concepție. Evaluarea nu mai este considerată doar o modalitate de control, finalizată potențial cu sancțiuni. Ea este concepută drept parte integrantă a întregului proces de instruire, și nu etapă separată a acestuia. În acest nou context, rolul evaluării este de a sprijini învățarea și formarea, fără a le „distorsiona”. În literatura de specialitate se vorbește chiar despre „demistificarea evaluării”: eliminarea aurei misterioase pe care evaluarea o are uneori și asigurarea transparenței și credibilității acestui proces.

De la “cultura testării” la “cultura examinării”. De ce era necesară o nouă abordare?

Multe lucrări de specialitate au analizat și au adus critici modelului psihometric, în special testelor standardizate care nu măsoară aspecte importante ale învățării și nu sprijină învățarea. Testele standardizate, normative, itemii cu alegere multiplă au rareori capacitatea de a evalua competențe superioare. Principalele critici aduse testelor standardizate au scos în evidență valoarea diagnostică redusă a informațiilor evaluative, evaluarea capacităților inferioare, încurajarea răspunsului la probleme predeterminate. Acestea nu reflectă diversitatea experiențelor cursanților, nu reflectă modul în care aceștia învață, ci doar rezultatele finale ale procesului didactic.

Modelul evaluării autentice

Modelul evaluării autentice propune deplasarea accentului de la evaluarea rezultatelor finale ale învățării, la procesul de învățare. Principalele caracteristici ale acestei noi concepții despre evaluare sunt prezentate în cele ce urmează.

1. Evaluarea trebuie să fie reprezentativă pentru performanțele cursanților: cursanții realizează experimente, nu memorează informația; sarcinile sunt contextualizate, complexe; presupune metacogniție; oferă posibilitatea exprimării stilului de învățare al fiecăruia.
2. Criteriile de evaluare pun accent pe esențial; cursanții cunosc sarcinile și criteriile de evaluare, știu ce competențe trebuie să demonstreze. Este o evaluare holistă, care promovează principiul conform căruia „întregul este mai important decât partea”.
3. Rolul important al autoevaluării: cursanții își analizează rezultatele, le compară, își revizuiesc strategia de învățare.
4. Creează cursanților sentimentul că munca lor este importantă, și nu doar rezultatele finale.

Modelul psihometric	Modelul evaluării autentice
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Evaluează performanțele finale ale cursanților (“produsul” învățării/ formării). ▪ Pune accent pe rezolvare de probleme. ▪ Evaluare prin raportarea la norma de grup. ▪ Utilitate redusă a informațiilor evaluative. ▪ Licitarea excesivă a testelor. ▪ Pune accent pe măsurare, pe cuantificare. ▪ Ierarhizează cursanții, nu încurajează colaborarea. ▪ Pune accent pe evaluarea analitică. ▪ Propune o abordare cantitativă. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Evaluează cursanții în acțiune / procesul de învățare. ▪ Evaluarea este contextualizată, bazată pe legătura dintre experiențele concrete de viață și ceea ce se învață la un curs. ▪ Angajează cursanții în situații reale de viață. ▪ Măsoară performanța actuală, oferă date calitative. ▪ Încurajează autoevaluarea; încurajează gândirea, mai degrabă decât opțiunea pentru o alternativă. ▪ Este interactivă, angajează cursanții în înțelegerea evaluării. ▪ Este holistă, dar acceptă și modelul analitic (întregul este mai important decât partea).

Diversificarea metodelor și a instrumentelor de evaluare

Portofoliul este un instrument de evaluare prin care cursantul prezintă activitatea sa și produse ale activității sale într-o perioadă mai lungă de timp (două săptămâni, o lună, două luni etc.). Portofoliul oglindește atât evoluția cursanților, cât și performanțele principale și opțiunile acestora. Un portofoliu poate include și dovezi ale rezultatelor cursanților consemnate prin alte metode sau instrumente de evaluare (de ex., autoevaluare, proiecte, teste). De asemenea, poate include informații despre activități extra-curs, care au legătură cu domeniul.

Elementele componente ale unui portofoliu sunt, de regulă, definite de formator, fără a limita creativitatea cursanților în a-și descrie performanțele sau progresul.

Jurnalul este o metodă de evaluare utilizată destul de des în spațiul nord-american. Menționarea într-un jurnal a sarcinilor de învățare, a pașilor parcurși, a dificultăților și a reușitelor poate constitui un bun exercițiu de reflecție asupra propriului proces de învățare.

Ex. de jurnal

Un caiet în care se consemnează în următoarele rubrici:

Data	Activitatea	Observații/ reflecții	Comentarii/ întrebări

Eseul este o altă metodă complementară de evaluare. Eseul poate fi unul structurat (răspunsurile sunt ghidate de anumite cerințe exprimate de formator) sau nestructurat (răspunsuri libere). Important este însă

ca formatorul să stabilească și să comunice cursanților care sunt criteriile de evaluare și care sunt așteptările (capacitatea de argumentare, coerența exprimării ideilor, claritatea mesajului, relevanța răspunsurilor, originalitatea etc.). Criteriile trebuie comunicate ca fiind derivate din standardele de evaluare, și nu ca fiind simple “pretenții” ale formatorului.

Bibliografie

1. Darling-Hammond, L., Ancess, J., Falk, B, ***Authentic Assessment in Action. Studies of Schools and Students at Work***, Teachers College Press, Columbia University, 1995
2. Gipps, C., ***Beyond Testing: Towards a Theory of Educational Assessment***, The Falmer Press, 1994
3. Popham, J. W., ***Educational Evaluation***, Prentice-Hall Inc., 1975
4. Popham, J. W. (Editor), ***Evaluation in Education. Current Applications***, American Educational Research Association, 1974
5. Radu, I.T., ***Evaluarea în procesul didactic***, EDP, 2000
6. Stoica, A., ***Reforma evaluării în învățământ***, Ed. Sigma, 2000
7. Stoica, A. (coord.), ***Evaluarea curentă și examenele. Ghid pentru profesori***, Ed. ProGnosis, 2001